

Τα ΠΡΟΣΩΠΑ της ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΡΚΑΚΗ
ΖΗΝΩΝΑΣ ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ

Εικονογράφηση:
ΣΑΡΑ Κ. ΛΑΜΠΡΑΝΤΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Τα πρόσωπα της Επανάστασης του 1821**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ: Βασιλική Μαρκάκη, Ζήνωνας Ζαμπακίδης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ: Sara C. Labrada

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ανδριάνα Ρούσσου

ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

© Βασιλική Μαρκάκη, Ζήνωνας Ζαμπακίδης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3252-6

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3253-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:

Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση

121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο:

Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα

13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550

Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΡΚΑΚΗ & ΖΗΝΩΝΑΣ ΖΑΜΠΑΚΙΔΗΣ

Τα
ΠΡΟΣΩΠΑ
της
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ
του
1821

The title is surrounded by several illustrations: a black and gold pistol in the top right, a cut-throat sword in the middle right, a red-hulled sailing ship with blue and white sails in the bottom right, a cannon with a wooden wheel and two cannonballs in the bottom left, and a small blue flag on a pole in the top left.

Εικονογράφηση: ΣΑΡΑ Κ. ΛΑΜΠΡΑΝΤΑ

Όσες λέξεις είναι στο κείμενο με μπλε σημαίνει ότι αναπτύσσονται στο Γλωσσάρι, ενώ με πράσινο είναι τα πρόσωπα τα οποία εξετάζονται σε ξεχωριστή ενότητα.

Στο Σολωνάκι και το Εκτοράκι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	10
----------------	----

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Αδαμάντιος Κοραΐς.....	14
Αθανάσιος Τσακάλωφ (Τεκελής)	16
Γαρυφαλλιά Μιχάλβη	18
Γεώργιος Γεννάδιος.....	20
Δούκισσα της Πλακεντίας (Σοφία Λεμπρέν)	22
Ελισάβετ Υψηλάντη	24
Εμμανουήλ Ξάνθος	26
Ευγένιος Ντελακρουά.....	29
Λόρδος Βύρων	30
Νικόλαος Σκουφάς	32
Ρήγας Φεραίος (Βελεστινλής)	34

ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

Αθανάσιος Διάκος.....	38
Αλέξανδρος Υψηλάντης.....	40
Αναγνωσταράς (Χρήστος «Αναγνώστης» Παπαγεωργίου).....	42
Ανδρέας Μιαούλης (Βώκος)	44
Γεώργιος Καραϊσκάκης.....	46
Δημήτριος Πλαπούτας	48
Δημήτριος Υψηλάντης.....	50
Δόμνα Βισβίζη.....	52
Θεόδωρος Κολοκοτρώνης	54
Ιωάννης Μακρυγιάννης (Τριανταφύλλου)	56
Κίτσος Τζαβέλας	58
Κωνσταντίνος Κανάρης	60
Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα (Πινότση).....	62
Μαντώ Μαυρογένους	64
Μαριγώ Ζαραφοπούλα.....	66

Μάρκος Μπότσαρης	68
Μιχάλης Κουρμούλης	70
Νικηταράς (Νικήτας Σταματελόπουλος)	72
Οδυσσέας Ανδρούτσος	74
Παλαιών Πατρών Γερμανός	76
Παπαφλέσσας (Γρηγόριος Δικαίος)	78
Σαντόρε ντι Σανταρόζα	80
Σταυριάνα Σάββαινα	82
Φωτεινή Τζαβέλα	84

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ

Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος	88
Ανδρέας Ζαΐμης	90
Ανδρέας Μεταξάς	92
Γεώργιος Κουντουριώτης	94
Ιωάννης Καποδίστριας	96
Ιωάννης Κωλέττης	98
Κανέλλος Δεληγιάννης	100
Πετρόμπεης Μαυρομικάλης	102
Τζορτζ Κάνινγκ	104

ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ

Αλή πασάς Τεπελενλής	108
Δράμαλης Μαχμούτ πασάς	110
Ιμπραήμ πασάς	112
Κιουταχής (Μεχμέτ Ρεσίτ πασάς)	114
Κλέμενς Μέτερνικ	116
Ομέρ Βρυώνης	118

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ	120
ΓΛΩΣΣΑΡΙ	124
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	130

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το 1821 ξεκίνησε η Ελληνική Επανάσταση, στην αρχή δειλά και αβέβαια... Έπειτα από τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς οι Έλληνες αποφάσισαν να ξεσηκωθούν βάζοντάς τα με μια ισχυρή αυτοκρατορία. Αστεία πράγματα, έλεγαν πολλοί τότε. Ο παντοδύναμος Μέτερνικ τους είχε ξεγραμμένους. Ποιος το περίμενε να νικήσουν;

Τα κυριότερα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης, οι μάχες, οι διαπραγματεύσεις, είναι λίγο πολύ γνωστά. Ωστόσο, τις επαναστάσεις τις κάνουν οι άνθρωποι – κι άλλοι τις αντιμάχονται. Όμως, πόσα είναι πραγματικά γνωστά για τις ζωές των αγωνιστών, των υποστηρικτών, των φιλελλήνων, των αντιπάλων μας, αλλά και των γυναικών που ανέπτυξαν σημαντική δράση και είχαν καίριο ρόλο στον Αγώνα, και για τους λόγους που καθένας και καθεμία συμμετείχε στα γεγονότα της εποχής από τη μία ή από την άλλη πλευρά;

Η ζωή πενήντα σημαντικών προσώπων, περισσότερο ή λιγότερο γνωστών, ζωντανεύει στις επόμενες σελίδες. Κι αν η αφετηρία τους ήταν διαφορετική, το κοινό τους στοιχείο, ένας τόπος, τότε μικρή επαρχία μιας παντοδύναμης αυτοκρατορίας, άφησε τη σφραγίδα στη ζωή του καθενός με απρόσμενους τρόπους. Άλλοι είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν κι άλλοι όχι... Αρκετοί γεννήθηκαν φτωχοί, ενώ κάποιοι κληρονόμησαν περιουσίες, κι έπειτα ήταν κι εκείνοι οι λίγοι που κατάφεραν να πλουτίσουν μετά την απελευθέρωση. Οι θιασώτες της απελευθέρωσης μοιράζονταν ένα κοινό όραμα, που τότε φάνταζε άπιαστο όνειρο. Οι αντίπαλοί τους, από την άλλη, σίγουροι για τον εαυτό τους και το έργο που είχαν αναλάβει, βρέθηκαν να παλεύουν με ένα θεριό που δεν ήξεραν ότι υπήρχε.

Σίγουρα όταν η πλούσια Μπουμπουλίνα ήταν έφηβη δεν ονειρευόταν να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στον αγώνα για την ελευθερία της Ελλάδας. Ούτε ο Καποδίστριας μπορούσε να φανταστεί, όταν σπούδαζε ιατρική, ότι η ζωή θα τον οδηγούσε να πρωταγωνιστήσει στη ρωσική Αυλή και μετά στην ελληνική πολιτική σκηνή. Ο Ρήγας Φεραίος, ιδεαλιστής κι εμπνευστής της απελευθέρωσης, ίσως περισσότερο απ' όλα να απευχόταν να έχει τόσο άδοξο τέλος πριν καν ξεκινήσει ο Αγώνας... Ούτε ο γενναίος Σουλιώτης Μπότσαρης, δημιουργός ενός καινοτόμου ελληνο-αλβανικού λεξικού, θα σκεφτόταν πως το όνομά του θα δινόταν σε έναν σταθμό του μετρό στο Παρίσι και θα ήταν σύμβολο αιώνιου ηρωισμού. Μήπως η πιτσιρίκα Γαρυφαλλιά Μιχάλβη μπορούσε να διανοηθεί ότι το πιο άσχημο γεγονός της ζωής της, η καταστροφή των Ψαρών, θα την έκανε σύμβολο της Ελληνικής Επανάστασης στην Αμερική; Όμως, κι ο ξακουστός σε όλη την Ευρώπη και ζάπλουτος Αλή πασάς σίγουρα δεν περίμενε ότι, έστω με έμμεσο τρόπο, θα βοηθούσε την Επανάσταση... Η Δούκισσα της Πλακεντίας, καλομαθημένη σε μια ζωή στην Αμερική, βρέθηκε να μετακομίζει στην απελευθερωμένη Ελλάδα και να στηρίζει με κάθε τρόπο τους Έλληνες, αλλά και να παίζει τον ρόλο της στο παρασκήνιο της πολιτικής.

Οι ζωές όλων μπλέχτηκαν σε έναν κυκεώνα γεγονότων, που οι ίδιοι δημιούργησαν ή στον οποίο αναμείχθηκαν ακούσια. Τελικά, όμως, καθένας τους πήρε τη ζωή του στα χέρια του προσπαθώντας να γυρίσει τον Αγώνα υπέρ του.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

Αδαμάντιος Κοραΐς

(1748-1833)

...ο πρωτοπόρος πνευματικός ηγέτης

Καμώ το είχα να σπουδάσω στο εξωτερικό, μακριά από τη Σμύρνη, όπου γεννήθηκα το 1748, να γνωρίσω νέους πολιτισμούς, να βρω τι ήθελα να κάνω στη ζωή μου. Ευτυχώς μου δόθηκε μια ευκαιρία: ο πατέρας μου, Σμυρνιός μεγαλέμπορος, με έστειλε στο Άμστερνταμ να διευθύνω το υποκατάστημά του εκεί. Όμως, πού μυαλό για τέτοια! Με το που πάτησα το πόδι μου, αφοσιώθηκα στα γράμματα και στις τέχνες, μελετώντας τους αρχαίους Έλληνες, Λατίνους και σύγχρονους φιλοσόφους. Μέχρι που η οικογενειακή επιχείρηση χρεοκόπησε, κι αποφάσισα να φύγω στη Γαλλία για να γίνω γιατρός. Παίρνοντας το πτυχίο της Ιατρικής, λίγο πριν από τη [Γαλλική Επανάσταση](#), μετακόμισα στο Παρίσι. Εκεί έζησα μέχρι τον θάνατό μου το 1833.

Τα γεγονότα της Επανάστασης με επηρέασαν βαθύτατα, όπως και οι ιδέες του [Διαφωτισμού](#). Άρχισα να σκέφτομαι ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο σημαντικό από τη μόρφωση, ένα αγαθό που θα έπρεπε να προσφέρεται σε όλους τους πολίτες για να αποκτήσουν εθνική συνείδηση. Άλλωστε, σε ολόκληρο τον κόσμο οι άνθρωποι εξεγείρονταν ζητώντας ανεξαρτησία – οι επαναστάσεις κηρύσσονταν η μία μετά την άλλη. Στο μυαλό μου άρχισε να σχηματίζεται μια ιδέα: γιατί όχι και η σκλαβωμένη μου πατρίδα; Έπιασα την πένα μου, άρχισα να γράφω, και δε σταμάτησα για σαράντα χρόνια. Σκοπός μου, να προετοιμάσω τους Έλληνες για μια επανάσταση... και να μιλήσω στους Γάλλους, και όχι μόνο, για την κατάσταση της Ελλάδας. Έγραψα τότε βιβλία που συγκλόνισαν την υφήλιο.

Θα υποθέσει κάποιος ότι καταχάρηκα όταν ξεκίνησε η Επανάσταση του 1821· κάθε άλλο! Θεωρούσα ότι ήταν νωρίς, ότι οι Έλληνες θα έπρεπε να περιμένουν ακόμη δέκα με είκοσι χρόνια προκειμένου να ωριμάσουν κι άλλο πνευματικά. Όχι ότι μίλησα ποτέ ενάντια στην Επανάσταση! Όμως, βαθιά μέσα μου φοβόμουν τα χειρότερα: ότι οι Έλληνες θα έμπλεκαν σε εμφυλίους και έτσι θα έχαναν την ευκαιρία να γίνουν πραγματικά ανεξάρτητοι... χωρίς τις [Μεγάλες Δυνάμεις](#) της εποχής να έχουν ρόλο διαιτητή. Δυστυχώς, είχα δίκιο... Όταν ανέλαβε ο [Ιωάννης Καποδίστριας](#) ήμουν επιφυλακτικός. Πώς θα τα κατάφερνε; Εντούτοις, τον θαύμασα απεριόριστα για τον χαρακτήρα και τις ικανότητές του όταν γνωριστήκαμε στο Παρίσι. Έλα, όμως, που αποδείχτηκε αρκετά αυταρχικός κυβερνήτης... Έγραψα εναντίον του, αλλά κάποιοι είπαν ότι δεν καταλάβαινα από πολιτική.

Μα εγώ δεν ήμουν πολιτικός· ήμουν πατριώτης, λόγιος και κυρίως δημοκράτης: παρότρυνα τους Έλληνες να απαιτήσουν από τον ξενόφερτο βασιλιά ένα καλογραμμένο Σύνταγμα, που να προωθεί τις ελευθερίες. Χρειάστηκαν αγώνες, αλλά τελικά το καταφέραμε!

Το θηκάρι ερρίφθη πλέον μακριά
και το σπαθί δεν θα ξαναεισέλθει...

Ποια ήταν η πρώτη κατάσκοπος στον Αγώνα για την απελευθέρωση της Ελλάδας; Το όνομα ποιου ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης έχει δοθεί σε σταθμό του μετρό στο Παρίσι;

Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του ελληνικού κράτους. Ωστόσο, πόσα γνωρίζουμε για τις ζωές των ανθρώπων που υποστήριξαν τον Αγώνα ή ανέπτυξαν σημαντική δράση σε αυτόν;

Στο βιβλίο **ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821** πενήντα άνθρωποι, περισσότερο ή λιγότερο γνωστοί, αφηγούνται σε πρώτο πρόσωπο τις ιστορίες τους, δίνοντας μια ανθρώπινη νότα στα γεγονότα της εποχής. Όλοι τους –αγωνιστές, υποστηρικτές, φιλέλληνες, αντίπαλοι, άντρες αλλά και γυναίκες– ξεχώρισαν και συνέδεσαν τη ζωή και το όνομά τους με ένα από τα κρίσιμότερα γεγονότα της νεότερης ελληνικής ιστορίας και έβαλαν το λιθαράκι τους για τη δημιουργία της Ελλάδας που γνωρίζουμε και στην οποία ζούμε σήμερα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

Από 8 ετών

ISBN: 978-618-01-3252-6

9 786180 132526

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 24436